

Briselē, 2022. gada 13. jūnijā
(OR. fr, en)

9766/22

ECOFIN 555
UEM 159
SOC 350
EMPL 232
COMPET 453
ENV 554
EDUC 223
RECH 346
ENER 262
JAI 817
GENDER 95
ANTIDISCRIM 75
JEUN 106
SAN 351

PIEZĪME

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsēkretariāts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome
K-jas dok. Nr.:	9419/22 - COM(2022) 621 final
Temats:	Ieteikums – PADOMES IETEIKUMS par Nīderlandes 2022. gada ekonomikas politiku un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Nīderlandes 2022. gada stabilitātes programmu

Pielikumā ir pievienots minētais Padomes ieteikuma projekts, kas ir pārskatīts un par ko ir panākta vienošanās dažādās Padomes komitejās, un kura pamatā ir Komisijas priekšlikums COM(2022) 621 final.

PADOMES IETEIKUMS

(... gada ...)

par Nīderlandes 2022. gada ekonomikas politiku un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Nīderlandes 2022. gada stabilitātes programmu

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu ¹ un jo īpaši tās 5. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību ², un jo īpaši tās 6. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

¹ OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp.

² OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp.

- (1) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 ³, ar ko tika izveidots Atveseļošanas un noturības mehānisms, stājās spēkā 2021. gada 19. februārī. Atveseļošanas un noturības mehānisms nodrošina finansiālu atbalstu reformu un investīciju īstenošanai, tādējādi radot Savienības finansētu fiskālo stimulu. Tas sekmē ekonomikas atveseļošanu un ilgtspējīgu un izaugsmi veicinošu reformu un investīciju īstenošanu, jo īpaši zaļās un digitālās pārkārtošanās veicināšanai, līdztekus stiprinot dalībvalstu tautsaimniecību noturību un potenciālo izaugsmi. Vidējā termiņā un ilgtermiņā tas palīdz arī stiprināt publisko finanšu ilgtspēju un sekmēt izaugsmi un darbvietu radīšanu. Saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 11. panta 2. punktu 2022. gada jūnijā tiks atjaunināta katrai dalībvalstij paredzētā maksimālā finanšu iemaksa no Atveseļošanas un noturības mehānisma.

³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 (2021. gada 12. februāris), ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu (OV L 57, 18.2.2021., 17. lpp.).

- (2) Komisija 2021. gada 24. novembrī pieņēma gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījumu, tādējādi uzsākot 2022. gada Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgadu. Pētījumā bija pienācīgi ņemta vērā 2021. gada 7. maijā parakstītā Portu sociālā samita apņemšanās turpināt īstenot Eiropas sociālo tiesību pīlāru, ko Eiropas Parlaments, Padome un Komisija izsludināja 2017. gada 17. novembrī. Eiropadome 2022. gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījuma prioritātes apstiprināja 2022. gada 25. martā. Komisija 2021. gada 24. novembrī uz Regulas (ES) Nr. 1176/2011 pamata pieņēma arī brīdināšanas mehānisma ziņojumu, kurā Nīderlande bija minēta to dalībvalstu vidū, par kurām būs jāizstrādā padziļinātais pārskats. Tajā pašā dienā Komisija pieņēma arī ieteikumu attiecībā uz Padomes ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku un priekšlikumu attiecībā uz 2022. gada vienoto nodarbinātības ziņojumu, kurā analizēta nodarbinātības pamatnostādņu un Eiropas sociālo tiesību pīlāra principu īstenošana. Ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku ⁴ ("2022. gada ieteikums par eurozonu") Padome pieņēma 2022. gada 5. aprīlī un Vienoto nodarbinātības ziņojumu – 2022. gada 14. martā.

⁴ Padomes Ieteikums (2022. gada 5. aprīlis) par eurozonas ekonomikas politiku (OV C 153, 7.4.2022., 1. lpp.).

- (3) Krievijas iebrukums Ukrainā globālās pandēmijas izskaņā ir būtiski mainījis ģeopolitisko un ekonomisko kontekstu. Iebrukuma ietekme uz dalībvalstu tautsaimniecībām izpaužas, *inter alia*, kā augstākas enerģijas, pārtikas un izejvielu cenas un vājākas izaugsmes izredzes. Enerģijas cenu pieaugums īpaši smagi skar visneaizsargātākās mājsaimniecības, kuras ir nonākušas enerģētiskajā nabadzībā vai kurām tā draud, kā arī uzņēmumus, kurus visvairāk negatīvi ietekmē enerģijas cenu pieaugums. Turklāt Savienībā ierodas nepieredzēti daudz cilvēku, kuri bēg no Ukrainas. Krievijas agresijas kara radītās ekonomiskās sekas ir asimetriski ietekmējušas dalībvalstis. Šajā sakarā 2022. gada 4. martā ar Padomes Īstenošanas lēmumu (ES) 2022/382 ⁵ pirmo reizi tika piemērota Padomes Direktīva 2001/55/EK ⁶, pārvietotajām personām no Ukrainas piešķirot likumīgas uzturēšanās tiesības Savienībā, kā arī piekļuvi izglītībai un apmācībai, darba tirgum, veselības aprūpei, mājoklim un sociālajai palīdzībai.

⁵ Padomes Īstenošanas lēmums (ES) 2022/382 (2022. gada 4. marts), ar ko Direktīvas 2001/55/EK 5. panta nozīmē konstatē no Ukrainas pārvietoto personu masveida pieplūduma esamību un nosaka pagaidu aizsardzības ieviešanu (OV L 71, 4.3.2022., 1. lpp.).

⁶ Padomes Direktīva 2001/55/EK (2001. gada 20. jūlijs) par obligātajiem standartiem, lai pārvietoto personu masveida pieplūduma gadījumā sniegtu tām pagaidu aizsardzību, un par pasākumiem, lai līdzsvarotu dalībvalstu pūliņus, uzņemot šādas personas un uzņemoties ar to saistītās sekas (OV L 212, 7.8.2001., 12. lpp.).

- (4) Ievērojot strauji mainīgo ekonomisko un ģeopolitisko situāciju, 2022. gada Eiropas pusgadā atsāksies ekonomikas un nodarbinātības politikas vispusīga koordinācija, kura līdztekus tiks pielāgota, ņemot vērā ar Atveseļošanas un noturības mehānisma īstenošanu saistītās prasības, kā skaidrots 2022. gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījumā. Lai īstenotu Eiropas pusgada politikas prioritātes, ir svarīgi īstenot pieņemtos atveseļošanas un noturības plānus, jo ar šiem plāniem paredzēts īstenot visus 2019. un 2020. gada Eiropas pusgada ciklos sniegtos konkrētām valstīm adresētos ieteikumus vai to būtisku daļu. Atveseļošanas un noturības plānu pārskatīšanā, atjaunināšanā vai grozīšanā saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 14., 18. un 21. pantu, papildus citiem konkrētām valstīm adresētajiem ieteikumiem, kas sniegti līdz šādu pārskatītu, atjauninātu vai grozītu atveseļošanas un noturības plānu iesniegšanas dienai, joprojām vienlīdz aktuāli ir arī 2019. un 2020. gadā konkrētām valstīm adresētie ieteikumi.
- (5) Stabilitātes un izaugsmes pakta vispārējā izņēmuma klauzula darbojas kopš 2020. gada marta. Komisija savā 2021. gada 3. marta paziņojumā "Apritējis gads kopš Covid-19 uzliesmojuma: fiskālās politikas atbildes pasākumi" pauda viedokli, ka lēmums par vispārējās izņēmuma klauzulas deaktivēšanu vai turpmāku piemērošanu būtu jāpieņem vispārēja ekonomikas stāvokļa novērtējuma ietvaros, kurā būtisks kvantitatīvais kritērijs ir ekonomiskās aktivitātes līmenis Savienībā vai eurozonā salīdzinājumā ar pirmskrīzes līmeni (2019. gada beigās). Paaugstināta nenoteiktība un spēcīgi lejupvērsti riski, kas skar ekonomikas perspektīvu saistībā ar karu Eiropā, nepieredzēts enerģijas cenu kāpums un ieilguši piegādes ķēdes darbības traucējumi rada apstākļus, kuru dēļ ir attaisnojami Stabilitātes un izaugsmes pakta vispārējās izņēmuma klauzulas darbību pagarināt arī attiecībā uz 2023. gadu.

- (6) Ievērojot pieeju, kas izklāstīta Padomes 2021. gada 18. jūnija ieteikumā ⁷, ar ko sniedz Padomes atzinumu par Nīderlandes 2021. gada stabilitātes programmu, vispārējo fiskālo nostāju pašlaik vislabāk var izmērīt kā izmaiņas primārajos izdevumos (atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus un ar Covid-19 krīzi saistītos pagaidu ārkārtas pasākumus), bet ietverot no Atveseļošanas un noturības mehānisma un citu Savienības fondu neatmaksājamā atbalsta (dotācijām) finansētos izdevumus, attiecībā pret vidēja termiņa potenciālo izaugsmi ⁸. Papildus atzinumam par vispārējo fiskālo nostāju, novērtējot, vai valsts fiskālā politika ir piesardzīga un vai tās struktūra spēs nodrošināt ilgtspējīgu atveseļošanu, kas būtu saskanīga ar zaļo un digitālo pārkārtošanos, uzmanība tiek pievērsta arī valsts finansētajiem ⁹ primārajiem kārtējiem izdevumiem (atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus un ar Covid-19 krīzi saistītos pagaidu ārkārtas pasākumus) un investīcijām.

⁷ Padomes Ieteikums (2021. gada 18. jūnijs), ar ko sniedz Padomes atzinumu par Nīderlandes 2021. gada stabilitātes programmu (OV C 304, 29.7.2021., 88. lpp.).

⁸ Aplēses par fiskālo nostāju un tās komponentiem šajā ieteikumā ir Komisijas aplēses, kas balstītas uz pieņēmumiem, kuri ir Komisijas 2022. gada pavasara prognozes pamatā. Komisijas vidēja termiņa potenciālās izaugsmes aplēsēs nav iekļauta to reformu pozitīvā ietekme, kas paredzētas atveseļošanas un noturības plānā un var paātrināt potenciālo izaugsmi.

⁹ Nefinansē no Atveseļošanas un noturības mehānisma dotācijām vai citiem Savienības fondiem.

- (7) Komisija 2022. gada 2. martā pieņēma paziņojumu, kurā sniegtas plašas norādes par fiskālo politiku 2023. gadā ("fiskālās norādes") un kura mērķis ir atbalstīt dalībvalstu stabilitātes un konverģences programmu sagatavošanu un tādējādi stiprināt politikas koordināciju. Pamatojoties uz 2022. gada ziemas prognozes makroekonomisko perspektīvu, Komisija atzīmēja, ka piemērota šķīstu pāreja no kopējās atbalstošās fiskālās nostājas 2020.–2022. gadā uz kopumā neitrālu kopējo fiskālo nostāju 2023. gadā, vienlaikus saglabājot gatavību reaģēt uz mainīgo ekonomisko situāciju. Komisija paziņoja, ka fiskālie ieteikumi 2023. gadam arī turpmāk būtu jādiferencē starp dalībvalstīm un tajos būtu jāņem vērā iespējamā pārrobežu blakusietekme. Komisija aicināja dalībvalstis atspoguļot norādes savās stabilitātes un konverģences programmās. Komisija apņēmas cieši uzraudzīt ekonomikas norises un pielāgot savas politikas norādes pēc vajadzības un ne vēlāk kā savā Eiropas pusgada pavasara paketē, kas sagatavota 2022. gada maija beigās.
- (8) Attiecībā uz fiskālajām norādēm fiskālajos ieteikumos 2023. gadam ir ņemta vērā ekonomikas perspektīvas pasliktināšanās, paaugstinātā nenoteiktība un papildu lejupvērstie riski, kā arī augstāka inflācija salīdzinājumā ar Komisijas 2022. gada ziemas prognozi. Ņemot vērā šos apsvērumus, fiskālajai reakcijai ir jāpalielina publiskās investīcijas, kas sekmēs zaļo un digitālo pārkārtošanos un enerģētisko drošību, un jā saglabā visneaizsargātāko mājāsaimniecību pirktspēja, lai mīkstinātu enerģijas cenu kāpuma ietekmi un palīdzētu ierobežot inflācijas otrreizējās ietekmes spiedienu, izmantojot mērķtiecīgus un pagaidu pasākumus. Fiskālajai politikai arī turpmāk jābūt dinamiskai, lai pielāgotos strauji mainīgajiem apstākļiem, tostarp izaicinājumiem, kuri attiecībā uz aizsardzību un drošību izriet no Krievijas agresijas kara pret Ukrainu, un dalībvalstīs tā ir jādiferencē atbilstīgi to fiskālajam un ekonomiskajam stāvoklim, tostarp ņemot vērā krīzes ietekmi uz tām un pārvietoto personu pieplūdumu no Ukrainas.

- (9) Nīderlande savu 2022. gada stabilitātes programmu iesniedza 2022. gada 29. aprīlī, ievērojot Regulas (EK) Nr. 1466/97 4. pantu. Nīderlande vēl nav iesniegusi valsts reformu programmu, jo programma tiks integrēta atveseļošanas un noturības plānā.
- (10) Komisija 2022. gada ziņojumu par Nīderlandi publicēja 2022. gada 23. maijā. Tajā novērtēts, kā Nīderlande ir īstenojusi tai adresētos ieteikumus, ko Padome pieņēma 2019., 2020. un 2021. gadā, kā arī, ka tā risina jaunas problēmas, tostarp tās, kas izriet no Krievijas iebrukuma Ukrainā. Tajā bija arī novērtēts Nīderlandes progress Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanā un Savienības pamatmērķu sasniegšanā nodarbinātības, prasmju un nabadzības mazināšanas jomā, kā arī progress Apvienoto Nāciju Organizācijas ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā.
- (11) Komisija saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 5. pantu izstrādāja padziļināto pārskatu par Nīderlandi un rezultātus publicēja 2022. gada 23. maijā. Komisija secināja, ka Nīderlandē pastāv makroekonomikas nelīdzsvarotība. Neaizsargātība jo īpaši ir saistīta ar lielu privātā sektora parādu un lielu tekošā konta pārpalikumu, kam ir pārrobežu nozīme.

(12) 2020. gada 20. jūlija ieteikumā ¹⁰ Padome ieteica Nīderlandei, ievērojot vispārējo izņēmuma klauzulu, 2020. un 2021. gadā veikt visus vajadzīgos pasākumus, lai efektīvi vērstos pret Covid-19 pandēmiju, stiprinātu ekonomiku un atbalstītu tās turpmāko atveseļošanu. Tā arī ieteica Nīderlandei, kad to pieļaus ekonomiskie apstākļi, īstenot fiskālo politiku, kuras mērķis ir panākt piesardzīgu vidēja termiņa fiskālo stāvokli un nodrošināt parāda atmaksājamību, vienlaikus veicinot investīcijas. Saskaņā ar *Eurostat* validētajiem datiem Nīderlandes vispārējās valdības budžeta deficīts samazinājās no 3,7 % no IKP 2020. gadā līdz 2,5 % no IKP 2021. gadā. Nīderlandes fiskālās politikas reakcija atbalstīja ekonomikas atveseļošanu 2021. gadā, savukārt pagaidu ārkārtas atbalsta pasākumu apmērs 2020. un 2021. gadā sasniedza 3,3 % no IKP. Nīderlandes 2021. gadā veiktie pasākumi atbilda Padomes 2020. gada 20. jūlija ieteikumam. Valdības 2020. un 2021. gadā noteiktie diskrecionārie budžeta pasākumi ir pagaidu pasākumi vai atsvērti ar kompensējošiem pasākumiem. Saskaņā ar *Eurostat* validētajiem datiem Nīderlandes vispārējās valdības parāds samazinājās no 54,3 % no IKP 2020. gadā līdz 52,1 % no IKP 2021. gadā.

¹⁰ Padomes Ieteikums (2020. gada 20. jūlijs) par Nīderlandes 2020. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Nīderlandes 2020. gada stabilitātes programmu (OV C 282, 26.8.2020., 122. lpp.).

- (13) 2022. gada stabilitātes programmas budžeta prognožu pamatā esošais makroekonomikas scenārijs ir piesardzīgs. Valdība prognozē, ka reālais IKP 2022. gadā pieaugs par 3,6 % un 2023. gadā – par 1,7 %. Komisijas 2022. gada pavasara prognozē plānots līdzīgs reālā IKP pieaugums: 2022. gadā (3,3 %) un 2023. gadā (1,6 %). Valdība savā 2022. gada stabilitātes programmā plāno, ka nominālais deficīts saglabāsies 2,5 % no IKP 2022. gadā un samazināsies līdz 2,3 % 2023. gadā. Saskaņā ar 2022. gada stabilitātes programmu sagaidāms, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2022. gadā samazināsies līdz 53,1 % un 2023. gadā – līdz 52,7 %. Pamatojoties uz prognozes termiņa datumā zināmajiem politikas pasākumiem, Komisijas 2022. gada pavasara prognozē paredzēts, ka valdības budžeta deficīts 2022. un 2023. gadā būs attiecīgi 2,7 % un 2,1 % no IKP. Tas ir lielāks nekā 2022. gada stabilitātes programmā prognozētais deficīts 2022. gadam, galvenokārt tāpēc, ka 2022. gada stabilitātes programmā tikai daļēji bija iekļauti pasākumi, kas veikti, reaģējot uz augstajām enerģijas cenām, un nedaudz zemāks nekā prognozēts 2023. gadam, galvenokārt tāpēc, ka bruto pamatkapitāla veidošanas līmenis un citi Komisijas gaidāmie izdevumi bija zemāki. Komisijas 2022. gada pavasara prognozē plānota zemāka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP: 51,4 % 2022. gadā un 50,9 % 2023. gadā. Šādas atšķirības iemesls ir atšķirīga nominālā IKP prognoze. Saskaņā ar Komisijas 2022. gada pavasara prognozi, potenciālās izlaides vidēja termiņa pieauguma aplēse ir 1,5 % (10 gadu vidējais rādītājs).

- (14) Valdība 2022. gadā pakāpeniski atcēla lielāko daļu pasākumu, kas veikti, reaģējot uz Covid-19 krīzi, – tiek prognozēts, ka pagaidu ārkārtas pasākumu apmērs samazināsies no 3,4 % no IKP 2021. gadā līdz 0,9 % 2022. gadā. Valdības budžeta deficītu ietekmē pasākumi, kuri pieņemti, lai novērstu enerģijas cenu pieauguma ekonomisko un sociālo ietekmi, un kuri Komisijas 2022. gada pavasara prognozē lēsti 0,7 % apmērā no IKP 2022. gadā, bet kurus 2023. gadā pakāpeniski izbeigs ¹¹. Minētie pasākumi galvenokārt ietver sociālos pārvedumus trūcīgākajām māsaimniecībām un netiešo nodokļu samazinājumu enerģijas patēriņam. Par minētajiem pasākumiem tika paziņots, ka tiem ir pagaidu raksturs. Tomēr, ja enerģijas cenas saglabāsies augstas 2023. gadā, dažus no minētajiem pasākumiem varētu turpināt. Viens no šiem pasākumiem nav mērķorientēts, jo īpaši netiešo nodokļu samazinājums enerģijas patēriņam. Valdības budžeta deficītu ietekmē arī izmaksas, kuras saistītas ar pagaidu aizsardzības piedāvāšanu pārvietotajām personām no Ukrainas un kuras Komisijas 2022. gada pavasara prognozē tiek prognozētas 0,1 % apmērā no IKP gan 2022. gadā, gan 2023. gadā ¹², kā arī lielākas izmaksas aizsardzības izdevumiem, kuru pieaugums paredzēts 0,1 % apmērā no IKP 2022. gadā.
- (15) Padome savā 2021. gada 18. jūnija ieteikumā ieteica Nīderlandei 2022. gadā turpināt atbalstošu fiskālo nostāju, kas ietver stimulējošo iedarbību, kuru nodrošina Atveseļošanas un noturības mehānisms, un saglabāt valsts finansētās investīcijas. Tā arī ieteica Nīderlandei, kad to pieļaus ekonomiskie apstākļi, īstenot fiskālo politiku, kuras mērķis ir panākt piesardzīgu vidēja termiņa fiskālo stāvokli un nodrošināt fiskālo ilgtspēju vidējā termiņā, un vienlaikus veicināt investīcijas, lai vairotu izaugsmes potenciālu.

¹¹ Šie skaitļi atspoguļo kopš 2021. gada rudens veikto pasākumu gada budžeta izmaksu līmeni, ietverot kārtējos ieņēmumus un izdevumus, kā arī – attiecīgā gadījumā – kapitālizdevumu pasākumus.

¹² Tiek pieņemts, ka kopējais no Ukrainas uz Savienību pārvietoto personu skaits līdz 2022. gada beigām pakāpeniski sasniegs 6 miljonus, un viņu ģeogrāfiskais sadalījums tiek lēsts, pamatojoties uz esošās diasporas lielumu, uzņemošās dalībvalsts iedzīvotāju skaita relatīvo apmēru un no Ukrainas pārvietoto personu faktisko sadalījumu visā Savienībā, kāds tas bija 2022. gada martā. Budžeta izmaksas uz vienu personu aplēstas, balstoties uz Komisijas Kopīgā pētniecības centra mikrosimulācijas modeli *Euromod*, ņemot vērā gan naudas pārvedumus, uz kuriem šie cilvēki var būt tiesīgi, gan pabalstus natūrā, piemēram, izglītību un veselības aprūpi.

(16) Saskaņā ar Komisijas 2022. gada pavasara prognozi un ņemot vērā Nīderlandes 2022. gada stabilitātes programmā iekļauto informāciju, 2022. gada fiskālā nostāja, kas prognozēta – 2,6 % apmērā no IKP, būs atbalstoša, kā bija ieteikusi Padome ¹³. Prognozēts, ka no Atvaseļošanas un noturības mehānisma dotācijām un citiem Savienības fondiem finansēto izdevumu pozitīvā ietekme uz ekonomisko aktivitāti saglabāsies stabila salīdzinājumā ar 2021. gadu ¹⁴. Tiek prognozēts, ka valsts finansētajām investīcijām 2022. gadā būs neitrāla ietekme uz fiskālo nostāju, kas atbilst 0,0 procentpunktiem no IKP ¹⁵. Tādējādi Nīderlande plāno saglabāt valsts finansētās investīcijas, kā ieteikusi Padome. Vienlaikus tiek prognozēts, ka valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu (atskaitot jaunus ieņēmumu pasākumus) pieaugumam 2022. gadā būs ekspansīva ietekme uz vispārējo fiskālo nostāju, kas atbilst 2,0 procentpunktiem no IKP. Šī ievērojamā ekspansīvā ietekme ietver papildu ietekmi (0,7 % apmērā no IKP), ko rada pasākumi ar mērķi novērst enerģijas cenu pieauguma ekonomisko un sociālo ietekmi, kā arī izmaksas (0,1 % apmērā no IKP), kas saistītas ar pagaidu aizsardzības piedāvāšanu pārvietotajām personām no Ukrainas, un cita starpā tiek prognozēts, ka papildu pasākumi klimata jomā (ar mērķi samazināt siltumnīcefekta gāzu emisijas un veicināt ilgtspējīgu enerģiju), kā arī pasākumi izglītības jomā (pārkvalifikācija un skolotāju apmācība) veicinās (0,3 % un attiecīgi 0,2 % apmērā no IKP) neto kārtējo izdevumu pieaugumu.

¹³ Negatīvs rādītājs nozīmē, ka primāro izdevumu pieaugums pārsniedz ekonomikas izaugsmi vidējā termiņā, un liecina par ekspansīvu fiskālo politiku.

¹⁴ Šīs ir Komisijas prognozes, kuru pamatā ir lineārs izdevumu profils. Komisija vēl nav saņēmusi Nīderlandes atvaseļošanas un noturības plānu.

¹⁵ Tiek prognozēts, ka citiem valsts finansētajiem kapitālizdevumiem būs ekspansīva ietekme, kas atbilst 0,5 procentpunktiem no IKP. Tas daļēji skaidrojams ar investīciju fondiem, kas pašvaldībām darīti pieejami klimata politikas īstenošanai, un ar papildu finansējumu jauniešiem.

- (17) Komisijas 2022. gada pavasara prognozē fiskālā nostāja 2023. gadā tiek prognozēta +0,5 % apmērā no IKP, pieņemot, ka politika nemainīsies ¹⁶. Prognozēts, ka no Atvēršanas un noturības mehānisma dotācijām un citiem Savienības fondiem finansēto izdevumu pozitīvā ietekme uz ekonomisko aktivitāti saglabāsies nemainīga salīdzinājumā ar 2022. gadu. Tiek prognozēts, ka valsts finansētajām investīcijām 2023. gadā būs ekspansīva ietekme uz fiskālo nostāju, kas atbilst 0,1 procentpunktam no IKP ¹⁷. Vienlaikus plānots, ka valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu (atskaitot jaunus ieņēmumu pasākumus) pieaugumam 2023. gadā būs bremzējoša ietekme uz vispārējo fiskālo nostāju, kas atbilst 1,0 procentpunktiem no IKP. Tas ietver ietekmi, ko rada ar enerģijas cenu pieaugumu saistīto pasākumu pakāpeniska atcelšana (0,7 % apmērā no IKP).
- (18) 2022. gada stabilitātes programmā tiek prognozēts, ka vispārējās valdības budžeta deficīts vispirms pakāpeniski samazināsies, sasniedzot 2,5 % no IKP 2024. gadā, bet pēc tam līdz 2025. gadam palielināsies līdz 2,9 %. Līdz ar to tiek plānots, ka vispārējās valdības budžeta deficīts saglabāsies zem 3 % no IKP visā 2022. gada stabilitātes programmas aptvertajā laikā. Šajās prognozēs tiek pieņemts, ka tiks īstenoti vēl daži fiskālās konsolidācijas pasākumi, kuri vēl nav precizēti. Saskaņā ar 2022. gada stabilitātes programmu sagaidāms, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP līdz 2025. gadam palielināsies, proti, 2024. gadā pieaugs līdz 53,1 % un 2025. gadā palielināsies vēl – līdz 54,4 %. Saskaņā ar Komisijas analīzi parāda atmaksājamības riski vidējā termiņā šķiet vidēji.

¹⁶ Pozitīvs rādītājs nozīmē, ka primāro izdevumu pieaugums ir zemāks par ekonomikas izaugsmi vidējā termiņā, un liecina par bremzējošu fiskālo politiku.

¹⁷ Tiek prognozēts, ka citiem valsts finansētajiem kapitālizdevumiem būs ekspansīva ietekme, kas atbilst 0,4 procentpunktiem no IKP. Tas daļēji skaidrojams ar investīciju fondiem, kas pašvaldībām darīti pieejami klimata politikas īstenošanai, un ar papildu finansējumu jauniešiem.

- (19) Izkropļojumi mājokļu tirgū veicina mājokļu cenu strauju pieaugumu un lielas mājsaimniecību parādsaistības, un tas padara mājsaimniecības neaizsargātas pret ekonomiskiem satricinājumiem. Mājokļu cenu pieaugums 2021. gadā strauji palielinājās, gada pieauguma tempam sasniedzot 15 %, un arvien vairāk pazīmju liecina par pārāk augstu novērtēšanu mājokļu tirgū, un tas palielina riskus un neaizsargātību. Lai gan nodokļu atskaitījumi par hipotekāro kredītu procentu maksājumiem tiek pakāpeniski samazināti, samazinājums ir tikai daļējs, un nodokļu atvieglojumi, ko tie nodrošina hipotekārajiem maksājumiem, joprojām ir dāsni. Tas kopā ar salīdzinoši augstiem aizņēmumu limitiem (aizdevuma un ķīlas vērtības attiecība) joprojām veicina spēcīgu stimulu mājsaimniecībām aizņemties. Tajā pašā laikā privātais īres tirgus joprojām ir mazs un nav pietiekami attīstīts. Tā kā īres tirgū nav labi funkcionējoša vidējā segmenta, mājsaimniecībām ir lielāks stimuls pirkt nekā īrēt, kas veicina lielas parāda attiecības pret ienākumiem un arī finansiālo neaizsargātību. Piedāvājuma neelastība palielina izkropļojumus mājokļu tirgū. Salīdzinoši neelastīgais mājokļu piedāvājums palielina risku, ka politika, kas vērsta uz to, lai mājokļus padarītu pieejamākus, varētu stimulēt pieprasījumu un galu galā vēl vairāk paaugstināt mājokļu cenas, tādējādi apdraudot politikas sākotnējo mērķi.
- (20) Pensiju sistēmas darbības rādītāji pensiju adekvātuma un fiskālās ilgspējas ziņā ir labi, taču aroda (otrā līmeņa) pensiju sistēmai piemīt trūkumi tādās jomās kā starppaaudžu taisnīgums, pensiju tiesību pārredzamība un elastība. Otrā līmeņa pensiju iemaksas ir lielas, un, lai absorbētu pensiju fondu bilanču nelīdzsvarotību, varētu būt vajadzīgas, iespējams, lielas korekcijas attiecībā uz iemaksām. Lielie obligātie uzkrājumi arī veicina tekošā konta pārpalikumu. Pensiju sistēmas reforma varētu padarīt pensiju fondus noturīgākus pret satricinājumiem. Pēc tam, kad 2019. gadā tika noslēgts pamatnolīgums par pensiju reformas vispārējiem principiem, valdība un sociālie partneri 2020. gada jūnijā vienojās par jaunu līguma struktūru otrajam līmenim. Kopumā plānotās reformas mērķis ir novērst pensiju sistēmas galvenās vājās vietas. Nīderlandes parlaments 2022. gadā plāno apspriest un pieņemt likumdošanas pasākumus ar mērķi īstenot pensiju reformu, par kuru panākta vienošanās. Pēc tam galvenais uzdevums būs reformas pilnīga īstenošana, kas būs rūpīgi jāuzrauga.

- (21) Nīderlande 2021. gada 22. decembrī un 23. decembrī un 2022. gada 22. martā iesniedza kohēzijas politikas programmas, kā paredzēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2021/1060¹⁸. Saskaņā ar Regulu (ES) 2021/1060 Nīderlandei ir jāņem vērā attiecīgie tai adresētie ieteikumi 2021.–2027. gada kohēzijas politikas fondu plānošanā. Tas ir priekšnoteikums no kohēzijas politikas fondiem paredzētā finansiālā atbalsta efektivitātes uzlabošanai un tā pievienotās vērtības maksimalizēšanai un vienlaikus veicina koordināciju, savstarpējo papildināmību un saskaņotību starp minētajiem kohēzijas politikas fondiem un citiem Savienības instrumentiem un fondiem. Kohēzijas politikas programmu sekmīga īstenošana ir atkarīga arī no to šķēršļu novēršanas, kas kavē investīcijas zaļās un digitālās pārkārtošanās un sabalansētas teritoriālās attīstības atbalstam.

¹⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1060 (2021. gada 24. jūnijs), ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu Plus, Kohēzijas fondu, Taisnīgas pārkārtošanās fondu un Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fondu un finanšu noteikumus attiecībā uz tiem un uz Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondu, Iekšējās drošības fondu un Finansiāla atbalsta instrumentu robežu pārvaldībai un vīzu politikai (OV L 231, 30.6.2021., 159. lpp.).

(22) Elastīgās nodarbinātības īpatsvars joprojām ir augsts un veido būtisku Nīderlandes darba tirgus daļu. Tas norāda uz pieaugošu darba tirgus segmentācijas risku. Šo nodarbinātības veidu izmantošanu lielā mērā ietekmē institucionālie faktori un valsts izvēlētā politika, piemēram, atšķirīgais nodokļu režīms (pašnodarbinātām personām, kurām nav darbinieku), sociālā nodrošinājuma segums un darba aizsardzības noteikumi. Šie atšķirīgie virzītājspēki un institucionālie faktori lielā mērā ir finansiāli (ne)stimulējoši un rada īpaši kropļojošu ietekmi uz marģinalizētajām personām. Covid-19 pandēmija arī izgaismoja riskus, ko rada segmentēts darba tirgus un dažu grupu nelabvēlīgā nodarbinātības un sociālā situācija, kā arī būtiskās problēmas saistībā ar to pašnodarbināto personu piekļuvi pienācīgai sociālajai aizsardzībai, kuras bieži ir nepietiekami apdrošinātas pret slimībām, invaliditāti, bezdarbu un vecumu. Turklāt turpmāki pasākumi, kuru mērķis ir kvalificēt pašnodarbinātu personu darba attiecības un izpildīt piemērojamos noteikumus, varētu palīdzēt samazināt fiktīvu pašnodarbinātību.

- (23) Darbaspēka trūkums ir palielinājies vēl vairāk un līdz ar vispārējās ekonomikas atlabšanu un pieprasījuma pēc darbaspēka pieaugumi ir ļāvis izplatītāks visās nozarēs. Darba tirgus prognozes liecina par turpmāku saspringtu darba tirgu, jo īpaši izglītības un veselības aprūpes nozarē, attiecībā uz tehniskajām profesijām un IKT nozarē. Arī būvniecības nozarē tuvākajā nākotnē būs ļoti liels darbaspēka trūkums. Saspringtais darba tirgus var kavēt apjomīgās investīcijas, kas vajadzīgas zaļās un digitālās pārkārtošanās īstenošanai. Tajā pašā laikā ir arī neizmantojami vai nepietiekami izmantoti darbaspēki, par ko jo īpaši liecina zemāks nodarbinātības līmenis personām ar migrantu izcelsmi un augsts nepilnas slodzes nodarbinātības īpatsvars. Stimulējot nostrādāto stundu skaita pieaugumu nepilna darba laika darba ņēmējiem, no kuriem daudzi ir sievietes (62,5 % no nodarbinātajām sievietēm 2021. gadā strādāja nepilnu darba laiku), varētu vēl vairāk samazināt pašreizējo darbaspēka trūkumu darba tirgū un samazināt vīriešu un sieviešu caurmēra darba samaksas un pensiju atšķirību. Neaktīvo personu (personu, kas nestrādā un nemeklē darbu), ilgtermiņa bezdarbnieku un to personu, kurām ir mazas izredzes darba tirgū, aktivizēšana un kvalifikācijas celšana vai pārkvalificēšana, izmantojot mērķtiecīgas un pielāgotas darbības, varētu palīdzēt mazināt darbaspēka un prasmju trūkumu, un vienlaikus veicinātu vienlīdzīgas iespējas un aktīvu iekļaušanu.
- (24) Pamatojoties uz Savienības valstu vai to valdību vadītāju pilnvarojumu, kas formulēts Versaļas deklarācijā, ir sagatavots Komisijas priekšlikums *REPowerEU* plānam, kura mērķis ir pēc iespējas drīz izbeigt Savienības atkarību no fosilo degvielu importa no Krievijas. Tālab Komisija plāno dialogā ar dalībvalstīm apzināt piemērotākos projektus, investīcijas un reformas valstu, reģionālā un Savienības līmenī. Šo pasākumu mērķis ir samazināt vispārējo atkarību no fosilajām degvielām un pārorientēt fosilo degvielu importu prom no Krievijas.

(25) Atkarība no fosilajām degvielām ir ļoti liela. Saskaņā ar 2020. gada datiem ¹⁹ atkarība no Krievijas fosilajām degvielām ir vienādā līmenī ar Savienības vidējo rādītāju ogleņiem (54 %) un jēlnaftai (26 %), savukārt dabasgāzei tā ir zemāka (30 % salīdzinājumā ar 44 %). Naftas īpatsvars (39 % salīdzinājumā ar 33 %) un dabasgāzes īpatsvars (44 % salīdzinājumā ar 24 %) energoresursu struktūrā ir lielāks par Savienības vidējo rādītāju, savukārt ogļu īpatsvars ir mazāks (6 % salīdzinājumā ar 11 %). Atkarību no fosilajām degvielām kopumā varētu samazināt, palielinot investīcijas atjaunīgajos energoresursos un elektrifikācijā, novēršot infrastruktūras problemātiskos posmus un palielinot energoefektivitāti. Ir ļoti svarīgi pastiprināt centienus, lai sasniegtu Savienības 2030. gada mērķrādītājus atjaunīgās enerģijas jomā. Nīderlande starp dalībvalstīm ierindojās piektajā vietā no beigām attiecībā uz atjaunīgās enerģijas īpatsvaru 2020. gada enerģijas bruto galapatēriņā, un tai ir viena no lielākajām atšķirībām starp 2020. gada atjaunīgās enerģijas īpatsvaru un Savienības 2030. gada mērķrādītājiem atjaunīgās enerģijas jomā. Ir vajadzīgas papildu investīcijas, lai palielinātu atjaunīgās enerģijas izmantošanu, kā arī palielinātu tīkla jaudu, kas vajadzīga, lai no ražošanas vietām uz patēriņa vietām pārvadītu atjaunīgo enerģiju. Tīkla jaudas palielināšana ir īpaši svarīga, ņemot vērā to, ka elektrotīkla jaudas ierobežojumi 2021. gadā turpināja palielināties, kā rezultātā kavējās atjaunīgās enerģijas projektu īstenošana. Vēl vairāk varētu vienkāršot un racionalizēt administratīvās procedūras atjaunīgās enerģijas jaudas izveidei. Tiek ieteikts investīcijas jaunā gāzes infrastruktūrā un tīklos pēc iespējas veikt tā, lai nodrošinātu atbilstību nākotnes prasībām, sekmējot ilgtspēju ilgtermiņā, ko nākotnē nodrošinātu pārprofilēšana uz ilgtspējīgām degvielām. Turklāt energoefektivitātes palielināšana sniedz izmaksu ziņā efektīvu iespēju vēl vairāk samazināt oglekļa emisijas un atkarību no fosilajām degvielām, tostarp no importa no Krievijas. Jo īpaši ir iespējami uzlabojumi attiecībā uz ēku renovāciju un siltumsūkņu un centralizētās siltumapgādes plašāku izmantošanu ēku sektorā, kā arī elektrifikāciju un tīras enerģijas nodrošināšanu energoietilpīgām nozarēm.

¹⁹ *Eurostat* (2020), Krievijas importa īpatsvars kopējā dabasgāzes un jēlnaftas importa apjomā. ES27 vidējā rādītāja aprēķinā izmantotais kopējais imports ir imports no valstīm ārpus ES27. Nīderlandes gadījumā kopējais importa apjoms ietver ES iekšējo tirdzniecību.

Lai Nīderlande atbilstu "Gatavi mērķrādītājam 55 %" mērķiem, būs vēl vairāk jāpalielina ieceru vērienīgums attiecībā uz siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanu un atjaunīgo energoresursu un energoefektivitātes rādītāju paaugstināšanu.

- (26) Turpmākas investīcijas transporta infrastruktūrā varētu palīdzēt novērst trūkumus un atbalstīt ilgtspējīgu mobilitāti. Dzelzceļa un autoceļu infrastruktūra ir pārslogota. Nīderlandes dzelzceļa tīkls ir visnoslogotākais dzelzceļa tīkls Eiropā. Nīderlande ievieš Eiropas Dzelzceļa satiksmes vadības sistēmu, lai atbalstītu savas dzelzceļa tīkla jaudas palielināšanu. Tika lēsts, ka 2019. gadā ceļu satiksmes sastrēgumi, lai gan nedaudz mazāki par Savienības vidējo rādītāju, izmaksāja 4 % no Nīderlandes IKP gadā. Investīcijām ilgtspējīgas mobilitātes infrastruktūrā var būt pozitīva plašāka ietekme uz vienoto tirgu, ņemot vērā Nīderlandes transporta mezglu (Roterdamas ostas, Šīpholas lidostas) nozīmi, un tās var vēl vairāk samazināt valsts lielo atkarību no naftas (39 % no energoresursu struktūras 2020. gadā).
- (27) Pārmērīgas slāpekļa nogulsnes kaitē videi un traucē būvniecībai un lauksaimnieciskajām darbībām. Slāpekļa pārpalikums četras reizes pārsniedz Savienības vidējo rādītāju, savukārt amonjaka emisijas uz hektāru ir vislielākās Eiropā. Slāpekļa nosēdumi ir pārāk lieli, lai sasniegtu bioloģiskās daudzveidības mērķus, tie ietekmē ūdens kvalitāti un noved pie tā, ka Nīderlandē tiek pārsniegtas Padomes Direktīvā 91/676/EEK ²⁰ (Nitrātu direktīvā) noteiktās robežvērtības. Saskaņā ar Valsts padomes 2019. gada lēmumu Nīderlandes valdībai ir jāīsteno, lai samazinātu slāpekļa nosēdumus *Natura 2000* teritorijās. Lai vēl vairāk samazinātu slāpekļa nogulsnes, ir vajadzīga pāreja uz ilgtspējīgu lauksaimniecību, un tas prasa ievērojamas investīcijas. 45 % slāpekļa nogulšņu rada lauksaimniecība intensīvās lopkopības rezultātā. Tas nozīmē, ka tā ir dalībvalsts ar vislielāko lauksaimniecības dzīvnieku blīvumu Savienībā.

²⁰ Padomes Direktīva 91/676/EEK (1991. gada 12. decembris) attiecībā uz ūdeņu aizsardzību pret piesārņojumu, ko rada lauksaimnieciskas izcelsmes nitrāti (OV L 375, 31.12.1991., 1. lpp.).

- (28) Paātrināta pārkārtošanās uz klimatneitralitāti un atteikšanās no fosilajām degvielām vairākās nozarēs radīs ievērojamas pārstrukturēšanas izmaksas, taču, lai mazinātu pārkārtošanās sociālekonomisko ietekmi vismagāk skartajos reģionos, Nīderlande var kohēzijas politikas ietvaros izmantot Taisnīgas pārkārtošanās mehānismu. Turklāt, lai uzlabotu nodarbinātības iespējas un stiprinātu sociālo kohēziju, Nīderlande var izmantot Eiropas Sociālo fondu Plus, kas izveidots ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/1057 ²¹.
- (29) Padome ir izskatījusi 2022. gada stabilitātes programmu, ņemot vērā Komisijas veikto novērtējumu, un tās atzinums ²² ir atspoguļots 1. ieteikumā.
- (30) Ņemot vērā ciešās savstarpējās saiknes starp eurozonas dalībvalstu tautsaimniecībām un to kolektīvo devumu ekonomiskās un monetārās savienības darbībā, Padome eurozonas dalībvalstīm ieteica rīkoties, lai īstenotu 2022. gada ieteikumā par eurozonu izklāstītos ieteikumus. Attiecībā uz Nīderlandi tas ir jo īpaši atspoguļots 1. un 3. ieteikumā.
- (31) Padome ir izskatījusi 2022. gada stabilitātes programmu, ņemot vērā Komisijas sagatavoto padziļināto pārskatu un novērtējumu. Padomes ieteikumi saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 6. pantu ir atspoguļoti 1. un 4. ieteikumā. 1. ieteikums arī palīdzēs īstenot eurozonai adresēto 2022. gada ieteikumu, jo īpaši pirmo eurozonai adresēto ieteikumu. 1. un 4. ieteikumā minētā fiskālā politika un citas politikas palīdzēs novērst cita starpā nelīdzsvarotību, kas saistīta ar lielu tekošā konta pārpalikumu. 1. ieteikumā minētā politika arī palīdzēs novērst nelīdzsvarotību, kas saistīta ar lielu privātā sektora parādu,

²¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1057 (2021. gada 24. jūnijs), ar ko izveido Eiropas Sociālo fondu Plus (ESF+) un atceļ Regulu (ES) Nr. 1296/2013 (OV L 231, 30.6.2021., 21. lpp.).

²² Saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1466/97 5. panta 2. punktu.

AR ŠO IESAKA Nīderlandei 2022. un 2023. gadā rīkoties šādi.

1. Nodrošināt, ka 2023. gadā valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu pieaugums atbilst kopumā neitrālai politikas nostājai, ņemot vērā to, ka turpinās pagaidu un mērķorientēta atbalsta sniegšana pret energocenu kāpumu visneaizsargātākajām mājražotniecībām un uzņēmumiem, kā arī personām, kas bēg no Ukrainas. Būt gatavai kārtējos izdevumus pielāgot mainīgajai situācijai. Palielināt publiskās investīcijas, kas sekmēs zaļo un digitālo pārkārtošanos un enerģētisko drošību, ņemot vērā *REPowerEU* iniciatīvu, tostarp, izmantojot Atvēršanas un noturības mehānismu un citus Savienības fondus. Laikposmā pēc 2023. gada īstenot fiskālo politiku, kuras mērķis ir panākt piesardzīgu vidēja termiņa fiskālo stāvokli. Mazināt mājražotniecībām stimulus aizņemties un izkropļojumus mājokļu tirgū, tostarp atbalstot privātā īres sektora attīstību un veicot pasākumus ar mērķi palielināt mājokļu piedāvājumu. Ieviest un īstenot pensiju sistēmas reformu, par kuru tika panākta vienošanās 2019. un 2020. gadā.
2. Drīz pabeigt sarunas ar Komisiju par 2021.–2027. gada kohēzijas politikas plānošanas dokumentiem, lai sāktu to īstenošanu.

3. Veicināt pienācīgu sociālo aizsardzību pašnodarbinātām personām, kurām nav darba ņēmēju, novērst fiktīvu pašnodarbinātību un samazināt stimulus izmantot elastīgus vai pagaidu līgumus. Novērst darbaspēka un prasmju trūkumu, jo īpaši veselības aprūpes, izglītības un digitālajā nozarē un attiecībā uz tehniskajām profesijām un būvniecības nozarē, tostarp izmantojot nepietiekami izmantotā darbaspēka potenciālu, ko rada lielais nepilna laika nodarbinātības īpatsvars un zemāks nodarbinātības līmenis personām ar migrantu izcelsmi. Stiprināt kvalifikācijas celšanas un pārkvalifikācijas iespējas, jo īpaši par labu darba tirgū marginalizētajām personām un ekonomiski neaktīvajām personām.
4. Samazināt vispārējo atkarību no fosilajām degvielām, paātrinot atjaunīo energoresursu plašāku apguvi, jo īpaši veicinot papildu investīcijas tīkla infrastruktūrā un vēl vairāk racionalizējot atļauju piešķiršanas procedūras, uzlabojot energoefektivitāti, jo īpaši ēkās, un paātrinot investīcijas ilgtspējīgā transportā un ilgtspējīgā lauksaimniecībā.

Briselē,

Padomes vārdā –

priekšsēdētājs